

Asia: VN/25955/2022

Valtioneuvoston asetus kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta

Lausunnonantajan lausunto

1. Yleistä asetuksesta

On harmillista, että asetusluonnoksen lausuntokierros toteutetaan näin lyhyellä aikavälillä, sote-uudistuksen loppuvaiheessa ja lähellä valtion talousarvion hyväksymistä

2. Laskennallisten kustannusten ja lisäosien perushinnat vuodelle 2023 (1 §)

Jos että syrjäisyyksiluvun määrittelyssä otetaan huomioon etäisyyksiä, harvaa asutusta ja laajoja alueita, tulisi lisäosan perushintaa mahdollisesti korottaa tai syrjäisyyden lisäosan määrittelyssä käytettävää porrastusta uudistaa.

3. Syrjäisyyksiluvun määräytymisperusteet (2 §)

Kolarin kunta korostaa, että syrjäisyyshenkkeen merkitystä ei saa heikentää nykyisestäään. Lapin harvaan asutussa maakunnassa on elintärkeää, että alueelliset olosuhteet otetaan jatkossakin riittävästi huomioon kuntien valtionosuuksien määrittelyssä.

Laskentatapa muuttuminen siten, että vuoden 2023 syrjäisyyden määrittelyssä luovutaan linnuntie-etäisyydestä ja siirrytään tiestöön perustuvaan saavutettavuuden mittaamiseen. Esitetty muutos on itsessään kannatettava, koska se kuvastaa maantieteellisistä etäisyyksistä kunnalle aiheutuvia kustannuksia.

4. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lisäosan määräytymisperusteet (3 § ja liite)

Muihin valtionosuuden määräytymisperusteisiin verrattuna hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on erilainen valtionosuuserä, koska kunta voi ja sen toivotaankin omilla toimillaan vaikuttavan saamansa valtionosuuden määrään. Kriteerin tavoitteena on kannustaa kuntia hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimenpiteisiin. Kriteerin kannustinvaikutusta vähentää se, että lisäosana jaettavan valtionosuuden määrä on suhteellisen pieni muodostaen vajaat 3 %

5. Kuntien peruspalvelujen hintaindeksi (4 § ja 8 §:n 3 momentti)

Kuntien peruspalvelujen hintaindeksin perusteena olevien kustannusten painorakennetta tulisi

tarkastella tiheämmin kuin 5 vuoden välein.

6. Verotuloihin perustuvassa valtionosuuden tasauksessa huomioon otettavat verotulot (5 § ja siirtymäsäännös 8 § 4 mom.)

Asetus muuttaa tulopohjan tasauksessa huomioon otettavia veroja. Aiemmin tasauksen laskennassa käytettiin laskennallista kunnallisveroa ja kunnan yhteisöveron tuottoa. Vuoden 2023 alusta alkaen näiden lisäksi myös laskennallinen kiinteistövero sisältyy tulopohjan tasauksessa huomioon otettaviin veroihin.

7. Kotikuntakorvausta koskevien tietojen toimittaminen (6 §)

-

8. Siirtolaskelmissa huomioon otettavat verotulot (7 § 2 mom.)

On hyvä, että sote-uudistuksen lopullisissa syksyllä 2023 tehtävissä ja vuoden 2024 alusta alkaen kuntien valtionosuuteen vaikuttavissa siirtolaskelmissa käytetään johdonmukaisesti maksuunpanon mukaisia kunnallis- ja yhteisöverotuloja, kuten on käytetty ennakkolaskelmissakin.

Maksuunpanon mukaiset verotulot vastaavat yhdelle vuodelle kohdistuvaa verotuloa, joten se on linjassa sen kanssa, että myös siirtyvien kustannusten osalta pyritään mahdollisimman tarkasti laskentavuosille kuuluvien kustannusten erittelyyn.

9. Takautuvien palkkaharmonisaatiokustannusten huomioon ottaminen siirtolaskelmissa (7 § 1 mom.)

palkkaharmonisaation takautuvat kustannukset tulee eliminoida kunnilta siirtyvän rahoituksen laskennasta. Hyvinvointialueilla tapahtuva palkkaharmonisaatio tulee kattaa erillisrahoituksella, ei kuntien rahoituksella.

Haapala Hannu
Kolarin kunta